

# MIKOR A VILÁG SORSÁRÓL DÖNTENEK

IRTA: CSONTAK FERENC Waterloo, Ont.

Az egész világ sajtója hasábas cikkben számol be annak a nagytörténelmi tárgyalásnak horderejéről, amely a Fehér Házban Laval miniszterelnök és Hoover, a "U.S.A." elnöke között a közelmúltban lefolyt. Amint a lapokból olvastuk "a világ sorsáról" döntöttek. És ez a világ sorsáról való döntés veti fel azt a gondolatot, hogy vajon e jó urak ismerik-e a világot, ezt a nagy konglomerátumot, ezt az ideálisan létrehozott és eredetileg tökéletes gépezetet.

Félt, hogy nem eléggé ismerik, mert nem is olyan régen amikor csak Európa sorsáról döntöttek, nagyon is elárulták tudatlanságukat azok a tényezők, akik akkor azt hitték, hogy megoldották a gordiuszi csomót. És mi történt. A tudatlanság és a hozzájárult gyűlölködés, rosszlelkűség és bosszúállás országokat, népeket sodort a legelképzhetetlenebb helyzetbe és ember milliók életét tette tönkre.

Lehet, sőt biztosak lehetünk benne, hogy e jó urakat épen ez hozta össze, mert látják, hogy "a földkerekség minden nyavalyája" ott kezdődik, mikor azt hitték, hogy Európát ők ismerik és tudatlanságukban megrendezték a világ legnagyobb politikai és gazdasági katasztrófáját s ezzel a földkerekség nyakába zúdtattak minden nyavalyát.

Bár csak megtalálták volna azt a módot, mely e nagy kizist megoldja és a gazdasági élet recsegő-ropogó épületét az összeomlásától megmengeti. Lássuk be Franciaország miniszterelnöke, hogy Wells-nek, a nagy angol írónak igaza van, amikor azt írja hogy "Franciaország túlzott nacionalizmusa felelős a mai bajokért." E kijelentés nagyon sokat mond, mert elárulja, hogy ki és miért felelős a bajokért, tehát látszólag könnyű lett volna megtalálni a tárgyaló elnököknek a kiutat, mely megmentheti az emberiséget.

Kapjanak már egyszer észbe a világ hatalmasságai és ne játszanak bujdoskát e hatalmas és haragos rémmel, melyet "gazdasági krízis"-nek hívnak, mert fenyeget a veszedelem minden oldalról és megint csak Wells-re kell hivatkoznunk: "Vége a világnak ha nem kap észbe az emberiség."

Hátsz annyi sok szép gondolatot öntöttek már formába politikuskok és gazdasági szakértők, írők és tudósok: miként kellene berendezkedni, hogy az emberiség boldoguljon. Számos könyv és cikk jelent már meg, amelyek paragrafusokba foglalják, hogy miként kellene cselekedni; azonban a legtöbb, nyugodtan állíthatjuk, majdnem minden irányú törekvés pusztán az ember fizikai életével foglalkozik és mintha csak az összes e témával foglalkozó szociológusok összebeszétek volna akarva, nem akarva megelégedtek a legelemből isteni és természeti törvényekkel.

Próbálják meg a tanácskozó elnökök ezen törvények közül csak a szeretet parancsát belecsempészní a politikai és gazdasági világ köztudatába, szent meggyőződésem, hogy többre mennek egy kis jóindulattal és szeretettel, mintha a világ minden törvénykönyvét egybevetve, csak a rideg számitáson alapuló politikai és gazdasági tények vezérik őket.

Igaz, hogy ez áldozatot követel, de valakinek előbb-utóbb kell hozni áldozatot, mert ha nem hoznak áldozatot sokkal súlyosabb lesz az — ha maguknak kell a fejlődés áldozataitv esniek.

# ISMÉT MESTERSÉGES ARANY-ELŐÁLLÍTÁS IZGATJA A VILÁGOT

Noha egyes közgazdák az arany alkonyát haragosták be és előre megjósolták, hogy a jövő pénzgazsága alapja az ezüst lesz: California Berkeley városának egyetemén éjt napallá téve fáradozik két modern alkimista, hogy egy órási mágnes segítségével aranyat állítsanak elő kevésbé értékes ércéből. Nagyrészt azzal magyarázzák ezt az újabb neklendületet, hogy az aranyat most állandóan \$20.67 az értéke s ilyen magas árfolyamon azelőtt ritkán tudott megállapodni a nemes fém.

Ezzel egyidejűleg az Egyesült Államok bányászati szakemberei minden lehetőséget elkövetnek, hogy az aranytermelést fokozzák. Kanadában ez sikerült is, amennyiben az év első nyolc hónapjában egy harmaddal emelkedett az aranytermelés, elérve az 1.722.667 ounce-ot több mint 35 és félmillió dollár értékben. Az augusztusi termelés 225 ezer ounce volt a tavalyi 170 ezerrel szemben és a következő tartományokra osztott meg: Ontario 172 ezer, Quebec 25 ezer, British Columbia 13 ezer Manitoba 7 ezer ounce, míg a fennmaradó kis mennyiséget Nova Scotia és Yukon tartományokban állították elő.

Kanada ezévi aranytermelése előreláthatólag 2,700,000 ounce körül fog mozogni, míg az Egyesült Államok a legjobb esetben 2,200,000 ounce aranyat tudnak előállítani. Az egész világon kétségkívül az angol birodalom egyik társországában, a délafrikai Transvaal tartományban fekvő Rand bányára áll az első helyen, kerekén tízmillió ounce évi aranytermeléssel. Eppen erre való tekintettel remélik, hogy a válság következtében kiürült londoni árlamkincentár sikerül ismét el látni elegendő aranyfedezettel s az angol font sterling hamarosan ismét visszatér az aranyalapra. Visszont Kanada azért nem enged ki több aranyat az ország határain kívül, hogy elegendő tartalék álljon rendelkezésre.

nem is szólva arról, hogy a szolgálatból távozó alkalmazottak helyét nem töltik be többé. Edward trónörökös a Cornwalli birtokának jövedelmét, mintegy évi 50 ezer dollárt is felajánlotta az államnak és ezután csak mint a világbirodalom "utazó-ügyőnkö" fogja tiszteletdíjából fedezni összes kiadásait.

**MÁR A KIRALYNAK IS TAKARÉKOSKODNIA KELL ANGLIÁBAN**  
A gazdasági válsággal együtt jelentkező angol pénzügyi krízis már az angol királyi udvarban is erősen érezteti hatását. Legújában pedig olyan könnyörtelen takarékosági rendszabályokhoz nyúlt V. György háztartása, hogy például szolgálhatna nemcsak a többi uralkodónak és államfőnek, hanem még az ugynevezett demokratikus köztársasági elnököknek is.

Az angol király egész udvartartása még a régi jó békevilágban sem közeledett meg más országok uralkodóiét a kiadások tekintetében. Ezután pedig 250 ezer dollárral kevesebbet szabad a királyi udvartartás könyvelésének kimutatnia, nem is szólva arról, hogy a szolgálatból távozó alkalmazottak helyét nem töltik be többé. Edward trónörökös a Cornwalli birtokának jövedelmét, mintegy évi 50 ezer dollárt is felajánlotta az államnak és ezután csak mint a világbirodalom "utazó-ügyőnkö" fogja tiszteletdíjából fedezni összes kiadásait.

# TÖRTÉNELEMELETTI GYIKOT TALALTAK B.C-BEN — ELVE

A Peace River kerület közelében levő british-columbiai Hudson's Hope telep lakóit egy szenzációs lelet tartja legújában izgalomban. Az egyik környékbeli bányában ugyanis két gyíkot találtak a szénrétegben. A bányászok legnagyobb meglepetésére mindkét hulló életjelet adott magáról és míg az egyik hamarosan megdögölt, a másik felszínre vitték, a másikat sikerült élő állapotban az ottawai földtani intézetbe szállítani.

A tudományos szempontból óriási fontosságú leletre még nem nyomták rá a szakértők a hitelesség bélyegét, azonban nem lehetetlen, hogy a két gyík tényleg a történelelemléti korból származik és valamilyen titokzatos hatás folytán meg tudta őrizni az életbenmaradáshoz szükséges elemeket. Ha a british-columbiai bányászok lelete tényleg elfogadhatónak bizonyul, ugy kétségtelenül meg fogja változtatni azokat az elméleteket, melyeket ebben a kérdésben felállítottak.

**TIZEZER DOLLÁRT JÖVEDELMEZETT EGY TEHÉN**  
A regional tartományi kincstárba a múlt hét folyamán pontosan 9,900 dollárt fizetett be az egyik biztosítótársaság a saskatooni mezőgazdasági főiskola egy megdögölt tehene után. A hangzatos "Canary Korn dyke Alcartara" nevű bocsit ugyanis ennyire biztosították.

Az előkelő származású tenyészállat gyönyörű borjúkat hozott a világra, sőt hónapokon keresztül több tejet adott, mint a világ bármely más tehene egyhogy megérte a tízezer dolláros vételárát. Most hogy váratlanul megdögölt, a biztosítótársaság volt a sor, hogy a rekord-tenhén gazdáját Saskatchewan tartományt kielégtse.

**ÚJ HOMESTEADÉKET NYITOTTAK MEG SASK.-BAN**  
Hudson Bay Junction vasútállomástól északra újabb kormány-földeket nyitottak meg, melyekért akereként egy dollár számítanak. Az esetleg jelentkező magyar gazdák kérévényeket Supt. E.J. Marshall, Dept. of Natural Resources, Regina címére küldjék.

# A Vatikán a békeszerződések revízióját kívánja

"A TERÜLETI KÉRDÉSEKET A NÉPEK JOGOS IGÉNYEINEK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL KELL MEGOLDANI" — MONDJA A RÓMAI PAPA

A Vatikán hivatalos lapja, az "Osservatore Romano" érdekes cikkben magyarázza a leszerelés kérdésében kiadott legutóbbi pápai enciklikát. A lap részletesen felsorolja, melyek azok az eszközök, amelyeknek segítségével — az egyház véleménye szerint — biztosítani lehetne a tartós és igazságos békét. Ezek között az eszközök között szerepel elsősorban a békeszerződések területi rendelkezéseinek revíziója. A Vatikán hivatalos lapja erre vonatkozólag a következőket írja: "A területi kérdéseket a népek jogos igényeinek figyelembevételével kell megoldani, az egész emberiség érdekeinek tekintetével".

**CIPŐ KÉSZÜL AZ ELHASZNÁLT AUTÓGUMIBÓL**  
MECKAPTA KITUNTETÉSÉT — 68 ÉV MULVA

Kanadában, de különösen az Egyesült Államokban évente több millió tonna súlyú autógumi válik hasznavehetelenné. Ennek a nagy tömegnek csak egy kis részét használják újra fel a gumigyártásnál, miután más formában jobban tudják értékesíteni. Így például Európába megvásárolja a készletek mintegy felét és a tömörögműanyag gyártásánál használja fel, viszont a fennmaradó rész rend szerint Kinába és a távolkeleti országokba vándorol, ahol a sárga népfajok darabokra vágva, mint cipőtalpat veszik igénybe. Ugy látszik, hogy még a kínaiak talpánál is tartósabb az autógumi.

**TORZSULÓTT GYERMEK**  
Parizban (Kerman tartomány Középperrzia) egy nő öly flugyermekeknek adott életet, akinek négy lába, négy karja s minden kezén hat ujjá volt. A gyermek nek csak egy feje, de rajta két arca volt. Egyébként négy füle, két szája volt mindegyikben néhány foggal. A szörnyszülőtt rövidesen meghalt.

Dr. William Philp hamiltoni orvossal érdekes eset történt a minap. Az immár több mint 90 esztendő doktora nagypécseket levelet kapott a Victoria-egyetem orvosi szakosztályától, amelyben egy érmet is mellékeltek. A levélben kimagyarázta magát az egyetem tanácsa, mondván, hogy bár az ősz orvos kerelen 68 évvel ezelőtt érdemelte ki a kitüntetést kiváló szorgalmával; akkoriban megelégedtek a dolgokról és csak most került elő az a régi irat-csomó, melyből ez a műlasztás kiderült.

**KULTÚRBOSTRANY A FELVIDÉKEN**  
Macsóla szinmagyar beregi községben két tanéros, két tantermes magyar elemiskola volt az ungvári tanügyi referens cseh iskolát állított fel Macsólan s az iskolát a cseh tanítónak adta át, úgy hogy kétszáz gyermek egy tanteremben kénytelen szorongani, míg ugyanakkor a másik tereben 12 gyermeket tanítanak a cseh demokrácia nagyobb dicsőségére.

# MESÉK

IRTA: BETHLEN MARGIT

## MI A BUN?

A mennyel birodalom népe egyszer valamikor megrészegedve az ópium szívasától azt kívánta az Császártól, hogy engedné át neki az itélkezést az bünbe esőknek serege fölött. Az Császár pedig azt felelé nékiék, hogyha majd megbizonyosodna róla, hogy képesek volnának ön magukat kiemelni az világ középpontjából és azt feloldalt áll va megszempléni, akkor teljesíteni kérsüket.

Amin a kihalnak igen eltűnődének, mert sehogysem érték meg az Császár szavainak értelmét. Nem sok idővel azután egy embert hozának az Mandarin elébe és azt kíváná az nép, hogy ítélkezze föllette. És némelyek azt mondkák nékié, hogy halál legyen a bére, mások megint azt hogy megérdemelné az kegyelmet. De mind a két fél meggyeze abban, hogy az ember gyilkos vala.

Es az Mandarin megkérdézte őket, hogy ki vala és milyen faj táru az ember, kit az gyilkos el távolította az árnyékvilágból. És némelyek azt felelék, hogy jó ravavó gazda lett volna, de mások vitátkák, hogy gonosz, kártékony fajzat vala.

Es mivel hogy semmiképpen sem tudának meggyezni, az Mandarin nem merte ez bonyolult ügyben intézkedést tennie, azt javasló, hogy vinnék az bü nöst az Császár elébe.

A Császár pedig meghallgatva őket, imgyen szótt: — Múlt éjjelen az farkas meg evett vala egy kised bányrnyt. Bünös vala az farkas?

Es az nép azt felelé:

— Bünös!  
Es megint szóla az Császár:  
— Nézzétek, ez kis madarat. Múlt héten három rovart fala fel szememnek láttára. Bünösnék tartjátok ez madárkát?  
Es az nép hangosan kiálta:  
— Nem bünös!  
De az Császár elgondolkozva néze maga elébe és beszéle ilyenképpen:  
— Pedig gyilkos vala mind a kettő, mert életet változtat vala halálá. És mind a kettő éhségből cselekedé és nem gonosz ságnak miatta. De ti csak az magatok, nem pedig az erkölcs szempontjából nézétek az cselekedeteiket. Menjétek haza ti, kik még állatok fölött sem tudtok ítélkezni és ne akarjatok ítélkezni emberek fölött.

## KINAI MESE

Az Istenlányá arany színű sárkányán ülve száguldott végig a mennyel birodalom fölött. Éjszakánként arany fésűjéről szikrák pattantak le és hullottak a fénylő ívben alá a földre, hogy a mennyből úgy festett, mint- ha a csillagok raja vándoruttra tért, volna. Napközött pedig a sárkány, ha megrázta sörényét áttört ezernyi ezer arany sugarból elő és borította fénylő láng ba a világot.

De idől- időre az Istenlányá egy náttással megállította lángotfutó paripáját és kibontva ezer színű kimonójának egyik száryát, megrázta azt. És ime abból ezernyi ezer sokszínű lepke szállott elő, mely mint fényes, tarka felhő lepte el az alattok elterülő rétet és mezőt.

Ott röpködtek, szálltak, lengtek mintha a nyár minden virága száryra kapott volna. És egy kis idő mulva az Istenlányá meg-

emelte ezerszínű kimonójának másik száryát és abból száz fecske röppent elő, mely mint sötétkéle lenge takaró suhant végig a tarkapillangos és virágos rét fölött, pillanatok alatt elpusztítva azt, ami az Istenlányá kimonójának jobb száryából az imént kikerült.

Es így váltakozva ontva ezerszínű kimonójából az életet és az azt megsemmisítő halált, száguldott végig az Istenlányá a mennyel birodalom országai fölött. Amikor pedig már egészen a határon volt, úgy hogy arany sárkányának lehellete áttizesítette a szomszédbirodalom levegő-gégét, az Istenifjú, ki vérvörös sárkányán ülve állandóan nyomában vágta, bár soha utól nem bírja érne és akinek paripája lehelletől sárga és piros szint kapnak a fáknak leveleit egy pillanatra megkőszellette őt, amint épp megrázta ezerszínű kimonójának második száryát, melyből a fecskék sötétkéle raja, mint lenge gyilkos felhő suhant alá a csak az imént lebocsátott tarka lepke-seregére. Es az Istenifjú látva ezt, megbáholáza fúvó vérvörös paripáját hogy az horkanva ágaskodott föl az égig és utána kiáltott a jöttőre nyílbesében tavaszguldó Istenlányának, hogy hangja végigzúgott a tájon, mint ezüstkürt rianása az erdőn majd megegyesz, tompán, mélyen, mint szarvas bőgése a szerlemnek idején.

— Miért? Miért veszed el egyik kezzeddel azt, amit a másikkal adtál? Te a Nyár és az élet Istenasszonya miért adod a Halált?

De az Istenlányá visszaneve egy pillanatra rohanó arany sárkányának hátáról, amely ezerszínű ráva, hogy ezernyi ezer-

szikra, mint fénykéve pattant ki belőle elő, fújva tüzet okádva ragadta őt tovább, mint tovább úr országok felé, így szóltott és szava forrón és mélyen zengett, mint rajzó méheknek zsongása mozdulatlan, nap-sütötte nyárnak derekán...  
— En életet adok mind a két kezemmel. Azért, hogy az élet halálból táplálkozik, mégis és mindig csak élet marad.

# EGY KÁRTYAPARTI

IRTA: NAGY DANIEL

A szegedi börtön barna sziklafalát sűrű, havas eső veri. Az ör kifordított báránýbör-szubája s csoszog a méteres sziklafalak körül, néha nekidől valamelyik oszlopnak s pipájában megpiszkálja a rosszulgő szűzdohányt.

Csőnd van belülről is, a vábörtönben. A tizenhetes szoba a sralomház, bent a pricek szélén ül Veres Ferkó. Mikor Rózsa Sándor elfogták, a Veres Ferkó srétes puskája véletlenül elsült a dorozsmái bíró ablaka alatt s hogy-hogyem, a bíró véres homlokával bukkott le a padkáról. Ez a bíró jóbarátságban élt Raday csendbiztosával s talán emiatt találta a Veres Ferkó szegletes szerét a homlokához, ki tudja? Persze, csak egy véletlenségből, amiről senki emberfia nem tehet. Hogy aztán mégis egy esetet hogy az öreg be tyarra szentenciát húztak, kötéltre itélték, az más dolog.

Veres Ferkó lehuza fejéről a hegyes báránýsapkát, ujjával belekavart öszes hajába, aztán vállalt rántott:  
— Eb őrákó! Két róffel le-

jebb vagy fejjebb, nem sokat számít.  
Ejfel után egy óra tájban megcsikordult az ajtó vaspántja s a küszöbön megjelent Wextorff ur, a hóhér, hosszú, fekete kabátban. A lábán sáros puhaszaru csizma volt a fején búrsapka.  
— Cudar idő van — mondta.  
— A szél északra fordul olyan éles az eső, mintha tühegyek hullanának.  
— Hány órára jár? — kérdezte a betyár.  
— Félkettő felé lehet.  
— Akkor még lefeküdhet, az ur. Hatkor visznek ugy-e?  
— Hatkor. De ilyenkor, munka előtt, nem tudok aludni, hiába felekűnék. Hoztam egy pakli kártyát talán játszhatnának. Adjon bankot, Wextorff ur!  
A hóhér az asztalhoz telepedett, megpiszkálta a méceszt, zsebből előhúzott egy pakli piszkos kártyát s az asztalra egy pénzdarabot tett, közben azt kérdezte:  
— Hány fontot nyomhat, Ferenc bácsi?  
— Talán hetven-hetvenötöt, úgy vélem. Miért kíváncsi Wextorff ur?  
— Merthogy nem csináltunk új fát, csak megpántoztuk a régit. Talán kibírja Ferenc bácsif Engi Pista azt a multkoriban letörött, mivel már jó korhadt.  
— Bagi Pista, az nagy ember volt, én könnyebb vagyok. Mennyi a bank?  
— Ott van az asztalon.  
Huzott egy kártyát bütykével kicsit az asztalra koptintott — Bank.  
A hóhér leadta a második kártyát, a betyár guszált, a lélegzetét is visszatartotta:  
— Reszta. Reszta.

A hóhér egymásután két kártyát húzott magának, összenézte a lapokat s széles mosollyal odatergette Veres Ferkó elé.  
— Huszonegy, kereken.  
— Az jó — mondta hallkan a betyár. — Nekem huszám volt Befizetia a bankot, a hóhér megkeverte a kártyát, újra osztott.  
Ebben a játszmában a betyár nyert, másikkban a hóhér, váltakozó szerencsével.  
A bankadás már negyedizben volt a betyáron, amikor négy darab bankó állt az asztalon, a bankban, s a hóhér a piros ász kapta első kártyának. Gondolkodott félszkelődött, hogy mit csináljon.  
A betyár biztatta:  
— Csak bele, aki mer az nyer  
A hóhér ide-oda mozgolódott, aztán az asztalra ütött:  
— Bank! Megütöm!  
Kiguberálta a pénzt, Veres Ferkó lassan leosztotta neki a második kártyát.  
— Reszta.  
Most a betyár húzott. Jó blattosa volt, a tökkilences Erre kapta a zöldhetest. Lett tizenhatja. Kevés egy bankárnak, de veszélyes is a bevágás. Könnyen tropa lehet. Erősen a hóhér szemébe nézett:  
Lauf, Wextorff ur, szaladjunk el!  
A hóhér nemet intett, a betyár gyorsan levette a harmadik kártyát. Bevágott.  
Mielőtt megnézte volna mi lyen kártyát kapott, felütötte a hóhér kártyáit:  
— A mindent — mondta — csak tizenötje van az urnak? En tizenhatra vágtam be.  
Kiguszáltta a kártyát, kicsit elsápadt:  
— Tropa. Kilences jött...  
A hóhér felkacagott, beseper-

te a bankot, örömben az asztalt verte:  
— Hogy lehet bevágni tizenhatra? Nekem tizenötöm volt. Hehehe!  
— Na, majd megfordul — mondta a betyár. — Adjon csak bankot. Tegyen be egy ötöst, megütöm.  
A hóhér kitett egy ötöst, megkeverte a kártyát osztott.  
— Bank — mondta a betyár. Lehuzott egy kártyát, megnézte:  
— Még egyet.  
Kapott még egy kártyát, lassan kiguszáltta, gondolkodott:  
— Most megnit kétségben va gyok — mormogta — vegyék-e? Eh, bevágok! Adjon még egyet! Nyult a kártyáért, a hóhér megfogta a kezét, hallgatósott:  
— Már nem adhatok, Ferenc bácsi... hat óra.  
Kívülről mély gongütés halatszott, a hatot kongatták. Veres Ferkó a hóhéra nézett, az ajkai kicsit megremegettek:  
— Akkor hát induljunk.  
Ebben a pillanatban nyit az ajtó, a porkoláb bedugta a fejét:  
— Hat óra.  
— Tudjuk — mondta a hóhér s megfogta a Veres Ferkó kártyát. — Gyerünk, Ferenc bácsi! Végigmentek a sötét folyosókon, szótlan, csöndesen.  
Kint élesen szítált a hajnali ési eső... a hóhér felkapasz kodott a létrára s mialatt a kötölet a betyár nyakára igazítottá, megegyesz a fülibe sugta:  
— Tizenhatra sose kell bevágni, Ferenc bácsi... Sohasem szabad...  
S azután lassan meghuzta a kötelet.

